

Od autora bestselleru *Problém tří těles*

LIOU
CCH'-SIN

TOULAVÁ
ZEMĚ

HOST

LIOU
CCH'-SIN

TOULAVÁ
ZEMĚ

PŘELOŽILA HANA DO

BRNO 2022

Title: 流浪地球

Copyright © 2013 by 刘慈欣 (Liu Cixin)

Czech translation rights authorized by

China Educational Publications

Import & Export Corporation Ltd.

In cooperation with B & R Book Program

All Rights Reserved

Cover art © Stephan Martinieri

Translation © Hana Do, 2021

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2022

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0935-5 (PDF)

ISBN 978-80-275-0936-2 (ePUB)

ISBN 978-80-275-0937-9 (MobiPocket)

TOULAVÁ ZEMĚ

I. Éra brzdění

Nikdy jsem nespatriil noc. Nikdy jsem nespatriil hvězdy. Nikdy jsem nespatriil jaro, podzim ani zimu.

Narodil jsem se na sklonku éry brzdění, právě když se Země přestávala otáčet.

Zastavení rotace Země trvalo dvačtyřicet let, o tři roky déle, než Koalice plánovala. Maminka mi vyprávěla, jak celá rodina pozorovala poslední západ slunce. Klesalo velmi pomalu, nad obzorem se téměř zastavilo a trvalo tři dny a tři noci, než zapadlo úplně. Potom už samozřejmě žádné „dny“ ani „noci“ neexistovaly. Východní polokouli zahalil na dlouhý čas věčný soumrak (snad na víc než deset let). Protože slunce zůstalo těsně pod horizontem, polovinu oblohy stále zalévala jeho záře. A právě během tohoto předlouhého západu slunce jsem se narodil.

Soumrak ani zdaleka neznamenal tmu. Celou severní polokouli jasně ozařovaly zemské motory rozmístěné na asijském a americkém kontinentu, neboť pouze jejich tektonické desky dokázaly vydržet ten obrovský nápor, kterým motory na Zemi působily. Celkem jich na pláních Asie a Severní Ameriky pracovalo na dvanáct tisíc.

Z místa, kde jsem žil, byly vidět pilíře plazmy, které stovky motorů chrlily. Představte si ohromný palác, velký jako

Parthenon athénské Akropole, s nespočtem do výše čnicích pilířů, z nichž každý silně modrobíle září jako obrovská fluorescenční trubice, a vy, vy jste jen nepatrnými mikrobi na podlaze toho paláce. Takhle nějak vypadal svět, v němž jsem žil. V jednom však toto přirovnání pokulhává. Aby tah motorů ve směru sečny rotaci Země brzdil, musely být umístěny v určitém úhlu, takže byly vůči zemskému povrchu šikmé. Žili jsme tedy v takovém naklánějícím se paláci, který jako by se právě hroutil. Řadu lidí z jižní polokoule, kteří se ocitli na polokouli severní, ten pohled dočista rozhodil.

Ještě větší hrůzu vzbuzoval žár, který motory vydávaly. Teplota dosahovala nezřídka sedmdesáti, osmdesáti stupňů Celsia a bylo nemyslitelné vycházet bez chladicích obleků. Horko často přinášelo prudké přílivové deště; pohled na černočerná mračna plující kolem sloupců světla byl hotovou noční můrou. Modrobílá záře sloupů se rozptýlila do mraků a vytvořila bláznivě vířící pestrobarevné halo a celou oblohu jako by pokryla doběla rozžhavená láva. Dědeček byl k stáru senilní a jednoho dne, kdy panovalo horko k nevydržení, ho liják tak rozradostnil, že do půl těla svlečený vyběhl ven a my jsme ho nestačili zastavit. Dešťové kapky, které byly kvůli supervysoké teplotě iontových světelných sloupů zemských motorů vařící, ho popálily natolik, že se mu oloupala kůže po celém těle.

Pro naši generaci narozenou na severní polokouli bylo tohle všechno naprosto přirozené, podobně jako Slunce, hvězdy a Měsíc pro všechny, kdo zažili roky před érou brzdění. Říkalo se jí presolární éra a panovalo všeobecné přesvědčení, že to tehdy byly na Zemi ještě zlaté časy.

Když jsem nastoupil do základní školy, vzali učitelé v rámci jednoho předmětu naši třídu, bylo nás asi třicet dětí, na cestu kolem světa. Tou dobou už Země ve svém otáčení zcela ustala a zemské motory ji pouze udržovaly v klidovém stavu

a zlehka upravovaly její polohu. Proto v době, kdy mi bylo mezi třemi a šesti lety, zářily světelné sloupy mnohem méně. A proto jsme se taky mohli na poznávací cestu kolem světa se školou vůbec vydat.

Nejprve nás zavezli na místo, kde jsme si zblízka prohlédli jeden ze zemských motorů. Nacházel se v Š'-tia-čuang, při výjezdu z tunelu protínajícího pohoří Tchaj-chang. Do výše se nad námi tyčila obrovská kovová sopka, která zakrývala polovinu oblohy, a hřebeny Tchaj-chang vypadaly ve srovnání s ní jako kopečky, které ani nestojí za řeč. Některé děti překvapeně vykřikovaly, že je vyšší než Mount Everest. Li Sing, naše mladá pohledná třídní učitelka, nám se smíchem řekla, že tenhle motor se vypíná do výšky jedenácti tisíc metrů, a tedy skutečně převyšuje Mount Everest o více než dva tisíce metrů. Lidé mu přezdívali Bohova letlampa. A my jsme stáli v jeho stínu a cítili, jak jeho dunění rozechvívá půdu pod našima nohama.

Zemské motory se dělily na dva typy. Těm větším se říkalo „hory“, těm menším „kopce“. My stoupali na Severočínskou horu číslo 794. Dostat se na vrcholek „kopce“ bylo snadnější, stačilo nasednout na obří výtah při jeho úpatí, zatímco „horu“ bylo třeba pokořit serpentínami přímo na jejím povrchu. Náš autobus se zařadil do nekonečného proudu vozidel a šplhal po hladké ocelové cestě vzhůru. Po naší levici se táhl namodralý kovový svah, po pravici zela nekonečná propast.

Kolona sestávala převážně ze sklápěčů, padesátitunových nákladních vozidel plně naložených kamením, které se těžilo v horách Tchaj-chang. Autobus brzy vystoupal do pěti tisíc metrů. Z té výšky už nebylo možné rozeznat detaily země pod námi, všechno halilo modré světlo odrážející se od zemského motoru. Paní učitelka nám řekla, ať si nasadíme kyslíkové masky. Jak jsme se blížili k ústí motorové trysky, intenzita světla i teplota prudce narůstaly, masky postupně tmavly

a kompresory našich chladicích obleků se rozběhly na plné obrátky. V šesti tisících metrech jsme spatřili otvor pro přívod paliva. Do rudě žhnoucí jeskyně vsypával svůj náklad jeden sklápěč za druhým, aniž by se ozýval jakýkoli zvuk. Zeptal jsem se paní učitelky, jak zemský motor přeměňuje kámen v palivo.

„Přeměna těžkých prvků už je vysoká fyzika, teď bych vám to ještě nedovedla vyložit tak, abyste tomu porozuměli. Stačí, když budete vědět, že zemské motory jsou největším strojem, jaký kdy lidstvo stvořilo. Tak třeba Severočínská hora číslo 794, na kterou právě stoupáme, působí při plném výkonu na Zemi tahem o síle patnácti miliard tun.“

Náš autobus konečně dosáhl vrcholu. Ústí trysky se nacházelo přímo nad našimi hlavami. Její průměr byl tak velký, že když jsme vzhledli, neviděli jsme nic než ohromnou plazmovou stěnu zářící modrým svitem, která se vypínala do výše, kam až oko dohlédlo. V té chvíli jsem si vybavil hádanku, kterou nám nedávno položil ztrhaný učitel na hodině filozofie: „Jdete po rozlehlé pláni a vtom narazíte na zeď, která se táhne donekonečna směrem nahoru, dolů, doleva i doprava. Co je to?“

Při té vzpomínce mě zamrazilo. Vzápětí jsem hádanku položil paní učitelce, která stála vedle mě. Hodnou chvíli přemýšlela, ale pak zavrtěla hlavou, že se nechá poddat. Naklonil jsem se k ní, až se mé rty téměř dotýkaly jejího ucha, a pošeptal jsem jí to hrozné rozřešení: „Smrt.“

Několik vteřin na mě mlčky hleděla a pak mě zničehonic pevně objala. Zadíval jsem se jí přes rameno. Ze zamžené země v dálce čnely do výšky kovové kopce, které se v zástupch táhly až k obzoru. Chrlily sloupy světla a jako kácející se vesmírný les probodávaly naši vrávorající oblohu.

Brzy jsme dorazili k moři. Uviděli jsme vrcholky mrakodrapů tyčící se z vln. Z oken se za odlivu řinuly kaskádovitě

vodopády bíle zpěněné vody... Následky zpomalování zemské rotace byly do očí už na sklonku éry brzdění: příliv způsobený zrychlením zemských motorů pohltit dvě třetiny velkoměst na severní polokouli, kvůli prudkému oteplení roztály ledovce na pólech a přilily pomyslný olej do plamenů, když se obrovská povodeň rozšířila i na jižní polokouli. Můj dědeček před třiceti lety na vlastní oči sledoval, jak se na Šanghaj valí stometrová vlna, a ještě dnes zaraženě hledí do prázdna, když o tom vypráví. Naše planeta se změnila k nepoznání ještě dřív, než se vypravila na svou pouť vesmírem; kdo mohl tušit, jaké strasti nás ještě čekají?

Nastoupili jsme na starobylý dopravní prostředek — loď — a vyrazili na moře. Světelné sloupy zemských motorů se nám čím dál tím víc vzdalovaly, a druhý den už po nich nebylo ani stopy. Hladina se třpytila dvěma barvami — zelenomodrou ze zemských motorů na západě a růžovou z paprsků slunce skrytého pod obzorem. Obě záře si mezi sebou moře rozdělily a naše loď plula přímo po jejich hranici. Byl to úchvatný pohled. Ale jak zelenomodrý svit slábl a nadvlády se ujímaly růžové paprsky, celou loď prostoupil neklid. Všechny děti se z paluby vytratily a schovaly se ve svých kajutách za pevně zatavenými závěsy. Dalšího dne nadešel okamžik, kterého jsme se obávali ze všeho nejvíc. Shromáždili jsme se ve velké kajutě, kterou jsme využívali jako učebnu, a paní učitelka nám vážně oznámila: „Děti, půjdeme se podívat na východ slunce.“ Nikdo se ani nepohnul, všichni nepřítomně zírali před sebe. Paní učitelka nás popoháněla, ať už jdeme, ale nebylo to nic platné.

„Říkal jsem to už dávno,“ poznamenal pan učitel, „cestu kolem světa bychom měli zařadit až za moderní dějiny, žáci se s tím pak líp srovnají.“

„To není tak jednoduché,“ opáčila naše třídní, „všechno se dozvedí od svého okolí, ještě než my přijdeme s moderními dějinami.“ Pak se obrátila k několika předsedům tříd: „Běžte

napřed, děti, ničeho se nebojte. Ze svého prvního východu slunce jsem taky byla nervózní, ale jak ho člověk jednou zažije, tak to přejde.“

Mí spolužáci vstávali jeden po druhém a vykročili směrem ke dveřím. Ucítil jsem, jak mě za ruku chytla drobná vlhká dlaň. Ohlédl jsem se a uviděl Ling.

„Já se bojím...“ vzlykla.

„Však už jsme Slunce viděli v televizi, to máš prašť jako uhoď,“ konejšil jsem ji.

„Jak by to mohlo být to samé? Vidět hada v televizi je přece něco docela jiného než ho potkat naživo!“

„Ať je to jak chce, ven jít musíme, jinak dostaneme horší známku.“

Pevně jsme se s Ling chytli za ruce a rozechvěle vyšli spolu s ostatními na palubu, abychom čelili našemu prvnímu východu slunce v životě.

„Slunce jsme si s děsem začali spojovat vlastně teprve před třemi nebo čtyřmi staletími. Předtím se lidstvo Slunce nebálo, ba naopak, opěvovali jej pro jeho důstojnost a nádheru. Tenkrát se Země ještě otáčela a lidé mohli východ a západ slunce pozorovat každý den. Radostně jásali nad jeho prvními ranými paprsky a obdivovali krásu těch posledních,“ vykládala nám paní učitelka na přídi a mořský vítr si pohrával s jejími dlouhými vlasy. Za jejími zády se na horizontu objevilo několik prvních paprsků, jako by si pod hladinou odfrkla nepředstavitelně obrovská obluda.

A pak jsme spatřili ty hrozné plameny. Zpočátku to byl jen světelný bod, ale velmi rychle se zvětšoval, až se nám ukázal celý oblouk. Ucítil jsem, jak mi cosi svírá hrdlo, ten děs mě přímo dusil. Paluba pod mýma nohama najednou zmizela a já padal, řítil jsem se do bezedné mořské propasti... A spolu se mnou padala i Ling, třásla se, přitisknutá ke mně svým tělem křehkým jako pavučina; a padaly i všechny ostatní děti, pa-

dali dospěli, padal s námi celý svět. Opět jsem si vzpomněl na tu hádanku. Zeptal jsem se tenkrát našeho učitele, jakou barvu ta zeď má, a on mi odpověděl, že nejspíš černou. S tím jsem nesouhlasil, já jsem si stěnu smrti představoval zářivě sněhobílou — to proto jsem si tu hádanku vybavil u plazmové stěny. V té době už smrt nebyla černá, měla barvu blesků, a my jsme věděli, že až udeří ten poslední, náš svět se během okamžiku zcela vypaří.

Před více než třemi stoletími astrofyzikové zjistili, že prudce vzrůstá rychlost, s jakou se vodík v nitru Slunce mění v helium. Vyslali k němu na desetitisíce výzkumných sond a nakonec se jim podařilo sestavit detailní matematický model vývoje této stálice.

Výsledky propočtů založených na tomto modelu ukázaly, že Slunce už opouští fázi hlavní posloupnosti podle Hertzsprungova-Russellova diagramu a jeho jádro záhy vyplní helium a dojde k mocné explozi označované jako heliový záblesk. Slunce se pak promění v obrovského, avšak temného červeného obra a bude se rozpínat natolik, že Zemi pohltí.

Naše planeta se ovšem beztak vypaří dávno předtím, během heliového záblesku.

To všechno se mělo udát za čtyři století. A z nich tři sta osmdesát let už uplynulo.

Tato katastrofa měla zničit a pohltit veškeré terestrické planety Sluneční soustavy vhodné pro život a zcela změnit tvar a trajektorie planet jupiterského typu. Po prvním heliovém záblesku by se v jádru Slunce opět nashromáždilo helium a v krátkém čase by se opakovala další exploze; ovšem co bylo pro vývoj stálice „krátkým časem“, to pro lidstvo mohlo představovat tisícínásobky celých jeho dějin. Bylo tedy jasné, že lidé nemají ve Sluneční soustavě naději na přežití a jediným způsobem, jak si život zachránit, je mezihvězdná emigrace. Vzhledem ke stávajícím technickým možnostem byla jediným

potenciálním cílem přesunu veškerého lidstva Proxima Centauri, nejbližší hvězda Sluneční soustavy, vzdálená 4,3 světelných let. Na tom se lidé shodli; ohnisko sporu spočívalo ve způsobu, jakým by měl být přesun uskutečněn.

Abychom si tuto lekci řádně zapamatovali, překřižovala naše loď Tichý oceán hned dvakrát, takže jsme východ slunce spatřili ještě jednou. Už jsme tomu úplně přivykli a uvěřili jsme, že děti žijící na jižní polokouli skutečně mohou přežít, přestože jsou slunci vystavené den co den.

Dál jsme se tedy plavili ve slunečním svitu. Slunce stoupalo po obloze výš a výš. Ochlazení uplynulých dní pominulo a zase se oteplilo. Právě jsem podřimoval v kajutě, když ke mně zvenčí dolehly rozrušené hlasy. Do dveří vrazila Ling: „Poběž, Loďaři a Starousedlíci se do sebe zase pustili!“

Mě to vůbec nezajímalo, vždyť si vjížděli do vlasů už čtyři staletí. Ven jsem ale přece jen vykoukl. Zrovna se tam v klubku zmítalo několik spolužáků a mně bylo hned jasné, že to celé spískal Tung. Jeho otec byl zatvrzelý přívrženec Loďařů a kvůli účasti na jedné vzpouře proti Koalici si ještě odpykával trest ve vězení. Jaký otec, takový syn.

Paní učitelka je s pomocí několika statných námořníků od sebe jen horko těžko odtrhla. Tung měl nos rozbitý do krve, máchal rukama a křičel: „Hodte Starousedlíky přes palubu!“

„Já jsem taky Starousedlík, mě taky hodíš do moře?“ namítla paní učitelka.

„Hodím tam všechny Starousedlíky!“ Tung odmítal ustoupit. Loďaři se celosvětově těšili čím dál tím větší oblíbě, takže jim to stouplo do hlavy.

„Proč nás tak nenávidíš?“ zeptala se třídní.

Loďaři se rozkřičeli: „Nehodláme s vámi hlupáky čekat na Zemi na smrt! Odletíme v kosmických lodích! Ať žijí kosmické lodě!“

Paní učitelka stiskla projektor na zápěstí a ve vzduchu před námi se okamžitě objevil holografický obraz, který přitáhl pozornost všech. Na chvíli zavládl klid. Byla to průhledná zapecetěná skleněná koule o průměru zhruba deset centimetrů, ze dvou třetin naplněná vodou. Plavala v ní malá kreveta, kousek korálu a jakási zelená řasa. Krevetka se bezstarostně vznášela. Paní učitelka řekla: „Tohle je Tungův přírodovědný projekt. Ve vodě jsou kromě toho, co vidíte, ještě okem neviditelné bakterie. Vše, co je uvnitř, na sobě vzájemně závisí a vzájemně na sebe působí. Krevetka se živí mořskou řasou, čerpá z vody kyslík a produkuje organické exkrementy a oxid uhličitý; bakterie exkrementy rozštěpí na anorganické látky a oxid uhličitý, které řasa využije spolu s umělým světlem k fotosyntéze, čímž získá živiny, roste a množí se, a zároveň produkuje kyslík, který krevetka dýchá. Do téhle skleněné koule stačí dodávat světlo a ekologický cyklus uvnitř se může opakovat donekonečna. Je to ten nejlepší projekt, jaký jsem kdy viděla, a vím, že do něj Tung vložil veškeré své sny i sny ostatních Loďařů; tohle je zmenšenina jejich vysněné kosmické lodi! Tung mi řekl, že každý organismus uvnitř koule geneticky modifikoval na základě přesného matematického modelu vytvořeného počítačem, aby uvnitř dosáhl dokonalé metabolické rovnováhy. Pevně věřil, že svět, který stvořil, bude žít po dlouhou dobu, dokud krevetka neuhyne stářím. My učitelé jsme si to dílko zamilovali, položili jsme kouli pod umělé světlo o přesně dané intenzitě a věřili jsme Tungovým výpočtům, tiše jsme tomu maličkému světu, který stvořil, přáli štěstí. Jenomže neuplynuly ani dva týdny...”

Paní učitelka z kufříku, který měla s sebou, opatrně vytáhla skleněnou kouli. Na hladině plavala mrtvá krevetka, voda byla úplně špinavá, hnijící řasa ztratila zelenou barvu a proměnila se v klubko neživých provázků pokrývajících korál.

„Ten malý svět zemřel. Děti, dovedete mi říct proč?“ Třídní pozvedla ten mrtvý svět výš, abychom na něj všichni dobře viděli.

„Byl příliš malý!“

„Přesně tak, byl příliš malý. Drobné ekosystémy neustojí nápor působení času, byť by byly sebedokonalejší. S kosmickými loděmi Lodařů se to má zrovna tak.“

„Můžeme vyrobit lodě velké jako Šanghaj nebo New York,“ zaprotestoval Tung, tentokrát však už mnohem tišeji než prve.

„Ano, jenomže s našimi stávajícími technologiemi je větší vybudovat nedovedeme, a ve srovnání se Zemí je takový ekosystém zkrátka stále příliš malý.“

„Najdeme novou planetu.“

„Tomu přece ani vy sami nevěříte. V souhvězdí Kentaura žádné planety nejsou, nejbližší hvězda s planetami se nachází osm set padesát světelných let daleko a lodě, které dokážeme nyní postavit, dosahují maximální rychlosti pouhého půl procenta rychlosti světla. To znamená, že cesta tam by nám trvala sto sedmdesát tisíc let — ovšem ekosystém kosmické lodi by nepřežil ani desetinu této doby. Děti, pouze ekosystém o velikosti naší Země se svým nekonečným ekologickým cyklem dokáže život udržet po desetitisíce generací. Jestliže lidstvo ve vesmíru opustí Zemi, stane se sirotkem, který dal uprostřed pouště sbohem vlastní matce!“

„Ale... paní učitelko, my to nestihneme, Země to nestihne, nestihne dostatečně zrychlit a dostat se dostatečně daleko, než Slunce vybuchne!“

„Času je dostatek, musíme věřit Koalici! Kolikrát jsem vám to už říkala? Pokud mi nevěříte, zopakujme si to znovu: Má-li lidstvo zemřít, zemře hrdě, neboť vynaložilo veškeré možné úsilí!“

Útěk lidstva byl rozčleněn do pěti kroků: 1) nastavit zemské motory tak, aby jejich tah působil přímo proti pohybu

Země, a zastavil tak její rotaci; 2) zapnout motory na plný výkon, aby Země dosáhla únikové rychlosti, a vyletět ze Sluneční soustavy; 3) ve vesmíru nadále zrychlovat a směřovat k Proximě Centauri; 4) zapnout motory v obráceném chodu, postupně zpomalovat a navrátit Zemi k její původní rotaci; a 5) Země vstoupí do oběžné dráhy Proximy Centauri a stane se jejím satelitem. Lidé nazvali doby podle jednotlivých kroků jako éru brzdění, éru úniku, éru toulání I (zrychlování), éru toulání II (zpomalování) a éru nesolární.

Celý proces migrace lidstva byl rozplánován do dvou a půl tisíce let, tedy na sto generací.

Pokračovali jsme v naší cestě, dokud jsme nedopluli do noci. Sem už nedosáhly ani sluneční paprsky, ani záře zemských motorů. Chladný atlantický vítr nás hladil po tvářích a já a mí spolužáci jsme poprvé v životě uviděli hvězdnou oblohu. Bože, to byl tak krásný pohled! Až se z něj člověku zatočila hlava. Paní učitelka stála mezi námi a ukazovala na nebe poseté hvězdami: „Podívejte, děti, tamhle je Kentaurus a tamhle Proxima Centauri, náš nový domov!“ Při těch slovech se rozplakala a my jsme se přidali, oči se leskly dokonce i drsným zoceleným námořníkům a kapitánovi. Všichni se dívali tím směrem, kam naše paní učitelka ukazovala. Hvězdy se v našich slzách rozpíjely a tančily, jen jedna jediná zůstávala nehybná, vzdálený maják uprostřed temného a rozbouřeného moře, problikávající plamínek opuštěných cestovatelů mrznoucích na nehostinné sněhové pláni, nové Slunce, kolem něhož se soustředila naše srdce, jediná naděje a opora stovky následujících generací na jejich plavbě nelítostným mořem hořkosti...

Cestou domů jsme zahlédli první signál, že vyplouváme na předalekou pouť: na nočním nebi se objevila ohromná komete — Měsíc. Nemohli jsme si jej vzít s sebou, proto i na něj byly

nainstalovány motory, aby ho vytlačily z oběžné dráhy Země, a při jejím zrychlování tak nemohlo dojít ke srážce. Obrovský ocas, který měsíční motory vytvářely, zalil oceán modrým světlem a zahalil všechny hvězdy. Vlny vzdouvané pohybem Měsíce se vzpínaly snad až k nebesům a my přestoupili do letadla, abychom se vrátili domů na jižní polokouli.

Nastal čas vydat se na cestu.

Jakmile jsme vystoupili z letadla, oslnily nás zemské motory, které nyní zářily několikrát jasněji než dříve. Veškeré světelné sloupy, dříve nakloněné, nyní směřovaly rovně vzhůru. Zemské motory běžely na plný výkon, stometrové vlny se s burácením převalovaly přes kontinenty, žhavé hurikány roztáčely vroucí páru, zuřivě hvízdaly mezi vysokými sloupci plazmy a vyvracely veškeré stromy, co na Zemi rostly... Naše planeta se proměnila v obří kometu, jejíž modrý ocas rozrážel temnotu vesmíru.

Země se vydala na svou pouť a lidstvo s ní.

Dědeček zemřel těsně předtím, než jsme vyrazili, jeho popálené tělo podleгло infekci. Na smrtelné posteli stále dokola opakoval jedinou větu: „Ach Země, má toulavá Země...“

II. Éra úniku

Naše škola se měla přestěhovat do podzemí a my se měli stát prvními obyvateli podzemního města. Školní autobus vjel do vysokého a širokého tunelu, který se pozvolna svažoval. Asi po půlhodině jízdy jsme dorazili do cíle. Ale copak to, co jsme viděli, vypadalo jako město? Za okny se míhala spleť změtí tunelů a neprodyšně uzavřených bezpečnostních dveří a všechno kolem nás mělo ve světle reflektorů monotónní kovově modrý nádech. Když jsme si uvědomili, že většinu svého zbývajícího života strávíme v tomhle podzemním světě, padl na nás splín.

„V jeskyních žili primitivní lidé a teď se do nich vracíme my,“ zašeptala Ling tichounce. I přesto ji paní učitelka zaslechla.

„Nedá se nic dělat, děti. Nahoře na povrchu se to teď promění ve strašlivé, strašlivé místo. Když bude zima a vy plivnete, slina zmrzne, ještě než dopadne na zem; když bude horko, slina se před dopadem na zem vypaří!“

„S tou zimou to chápu, Země se teď bude vzdalovat od Slunce, ale proč by mělo být horko?“ zeptala se jedna mladší dívka, která v autobuse seděla s námi.

„Ty hloupá, copak jste se neučili o přechodových drahách?“ utrhl jsem se na ni.

„Neučili.“

Ling se trpělivě pustila do vysvětlování, snad aby rozptýlila ponurou atmosféru, která v autobuse zavládla: „To se má takhle: zemské motory nejsou tak silné, jak si myslíš, zrychlují Zemi velmi pomalu, nedokážou ji z oběžné dráhy kolem Slunce vytlačit najednou. Než Slunce opustíme, oběhneme kolem něj ještě patnáctkrát. A během těch patnácti oběhů bude Země pomalounku zrychlovat.“

Teď je oběžná dráha Země víceméně kruhová, ale jak bude zrychlovat, kruh se bude čím dál tím víc zplošťovat a Slunce se bude přesouvat na jednu stranu této elipsy. Takže časem bude Země občas od Slunce velmi, velmi daleko a bude na ní samozřejmě mnohem chladněji...”

„Ale... to přece nesedí! Když se Země ocitne na nejvzdálenějším místě elipsy, bude tam zima, ale na druhém konci bude od Slunce... Hm, nechte mě přemýšlet, podle orbitální dynamiky nebudeme ke Slunci o nic blíž než teď, tak proč by tam mělo být větší teplo?“

Ta dívka byla vážně takový malý génius. Genetické inženýrství proměnilo genialitu v normu, v tom mělo lidstvo štěstí, jinak by se takové zázračné vynálezy jako zemské motory, na něž by se člověk ani neodvažoval pomyslet, nemohly během pouhých čtyř staletí stát skutečností.

„Nezapomínej na zemské motory, ty hloupá,“ řekl jsem, „když teď pracuje víc než deset tisíc těch ohromných letlamp na plný výkon, Země je jen takovým držákem trysek raketového motoru... A teď už buďte zticha, nemám na to náladu!“

A tak jsme zahájili náš život v podzemí. Takováto milionová města ukrytá pět set metrů pod zemí se rozprostírala na všech kontinentech. Já v jednom z nich vychodil základní školu a nastoupil na střední. Veškerá výuka se soustředila na

vědu a techniku, zatímco umění a filozofie byly upozaděny na minimum — nikdo na ně neměl ani pomyslení. Byla to doba největšího shonu, všichni pracovali na nekonečném úkolu. Zajímavé bylo, že veškerá náboženství zmizela zcela beze stopy a přes noc jako mávnutím kouzelného proutku. Lidé konečně pochopili, že kdyby nějaký bůh skutečně existoval, musel by to beztak být pěkný prevít. Historii jsme studovali i nadále, jen s tím rozdílem, že dějiny presolární éry nám zněly jako mýty z tajemné rajske zahrady.

Můj otec byl astronautem na nízké oběžné dráze Země a doma býval zřídka kdy. Vzpomínám si, jak jsme pátý rok zrychlování, v den afélie, celá rodina vyrazili na výlet k moři. Den afélie se stal svátkem stejně jako Nový rok nebo Vánoce, protože Země se ocitla v nejvzdálenějším bodě od Slunce a lidé nabývali jakýsi falešný pocit bezpečí. Stejně jako dříve, i tentokrát jsme si na pobyt na povrchu museli obléct ochranné obleky, tyhle byly ovšem dokonale neprodyšné a vyhřívané nukleárními bateriemi. Venku nás téměř oslepil oslňující les do výše čnějících světelných sloupů zemských motorů. Silná záře zastínila vše ostatní a bylo těžké určit, nakolik se krajina vlastně změnila. Museli jsme v našem létajícím automobilu urazit notný kus cesty, než jsme dorazili na místo, které už světelné sloupy neozařovaly, a ocitli jsme se na pobřeží, odkud bylo vidět Slunce. Bylo velké už jen jako baseballový míček. Nehybně viselo na obzoru. Jeho záře stačila na pouhé halo slabé jako ranní paprsky, obloha byla temně modrá a byly jasné vidět všechny hvězdy. Rozhlédl jsem se a užasl — kam se podělo moře? Kam až oko dohlédlo, táhla se bělostná ledová pláž. Na zamrzlé hladině se v hloučcích veselili lidé. Vzduchem létaly rachejtle a vybuchovaly na tmavomodrém pozadí. To bujaré veselí bylo však podivně křečovitě, opilci se váleli po zemi, další ochraptěle vyřvávali každý jinou píseň ve snaze přehlušit ostatní.

„Každý si bez ohledu na tohle všechno, co se kolem nás děje, žije vlastní život, na tom není nic špatného,“ promluvil tatínek a pak, jako by si na něco náhle vzpomněl, dodal: „Ach, pravda, zapomněl jsem vám říct, že jsem se zamiloval do Li Sing, chci od vás odejít a začít žít s ní.“

„Kdo je Li Sing?“ zeptala se klidně maminka.

„Moje učitelka ze základní školy,“ odpověděl jsem namísto táty. Už dva roky jsem chodil na střední a ani jsem nevěděl, že se znají. Že by se seznámili před dvěma lety na našem slavnostním vyřazení?

„Tak si běž,“ řekla maminka.

„Nejspíš mě brzy přestane bavit, tak bych se pak vrátil, co ty na to?“

„Beze všeho, jak budeš chtít.“ Maminčin hlas byl klidný jako nehybná hladina zamrzlého moře, ale vzápětí se rozvíbroval vzrušením. „Podívejte, to je krása! Uvnitř určitě bude holografický difraktor!“ A ukazovala na ohňostroj, který právě vykvetl na nebi. Byla jeho krásou přímo unešená.

Lidé naší doby byli z filmů a románů vzniklých před čtyřmi stoletími naprosto zmatení. Necháпали, kolik citu vkládali lidé presolární éry do záležitostí, které nijak nesouvisely s přežitím. Když sledovali hlavní hrdinku, jak se trápí nebo prolévá hořké slzy kvůli trampotám s láskou, jejich překvapení nebylo možné vyjádřit slovy. V této době hrozba smrti a nádeje na únik a přežití úplně potlačily všechno ostatní a naši pozornost dokázaly doopravdy upoutat pouze zprávy o stavu Slunce a poloze Země. Neustálé vypětí se podepsalo na psychice a duševních životech všech lidí. Lásce věnovali tu a tam jen letmý pohled, podobně jako hazardní hráč, který si s očima upřenýma na točící se ruletu nepřítomně lokne trochu vody.

Za dva měsíce se táta od naší paní učitelky vrátil domů. Maminka neprojevila ani nadšení, ani nelibost.

„Li Sing má o tobě dobré mínění, prý jsi velmi kreativní,“ řekl mi táta.

Maminka se zmateně zeptala: „Kdo je Li Sing?“

„Moje učitelka ze základní školy přece, táta s ní teď dva měsíce žil!“

„Aha, už si vzpomínám!“ zavrtěla maminka se smíchem hlavou. „Není mi ještě ani čtyřicet, a moje paměť už stojí za houby.“

Vzhlédla ke stropu s holografickým hvězdným nebem a rozhlédla se kolem dokola po holografickém lese: „Jdeš právě vhod, přepni nám tady ty obrazy, už se nám okoukaly, ale ani jeden neumíme tu věcičku ovládat.“

Když Země opět klopýtla nazpět ke Slunci, všichni jsme tuhle epizodu pustili z hlavy.

Jednoho dne v novinách oznámili, že moře právě taje, a tak jsme se opět celá rodina vypravili na pobřeží. Země zrovna křížila oběžnou dráhu Marsu a vzhledem k množství slunečního svitu na ní měly stále panovat velmi nízké teploty, avšak vlivem zemských motorů bylo příjemně teplo. Mohli jsme na povrch vycházet bez ohřívacích nebo ochlazovacích obleků a už to stačilo ke štěstí. Obloha v místech, kde se nacházely zemské motory, vypadala stále stejně, ale na druhé polokouli bylo skutečně cítit, že se Slunce blíží: obloha byla čistě a průzračně modrá, Slunce zářilo stejně jako před tím, než se Země vydala na cestu. Ze vzduchu jsme však žádné známky tání neviděli, všude se rozprostírala stále tatáž bělostná ledová pláň. Teprve když jsme zklamaně vystupovali z auta, ozvalo se ohlušující burácení. Ten zvuk vycházel odkudsi z hlubin naší planety, která jako by se chystala vybuchnout.

„To je zvuk moře,“ řekl táta. „Jak se prudce otepluje, led se zahřívá nerovnoměrně, dost se to podobá zemětřesení.“

Vtom buráčení proťala ostrá rána, jako když zaduní hrom, a lidé stojící za námi propukli v bouřlivý jásot. Spatřil jsem, jak se po hladině rozbíhá dlouhá prasklina — rychle jako černý blesk, který právě pročísl rozlehlou ledovou plochu. Za neutichajícího rachotu se na hladině objevovaly další a další praskliny a všemi se řinula ven mořská voda, která se spojovala do dravého, rychle se rozlévajícího proudu...

Cestou domů jsme viděli velké plochy trávy rašící ze zpustlé země, která byla dlouho vyprahlá, a radovali jsme se ze spousty nejrůznějších květů a křehkého mladého listoví, které náhle vyrašilo v suchých, mrtvých lesích... Život se lačně chopil příležitosti a nepromarnil jedinou minutu.

Jak se vzdálenost mezi Zemí a Sluncem zmenšovala, strach svíral naše srdce čím dál tím pevněji. Těch, kdo vyrazili na povrch kochat se jarem, bylo méně a méně, většina lidí se ukryla hluboko do nitra podzemních měst. Neschovávali se tam před nadcházejícím žářem, prudkými dešti ani tajfuny, ale před děsem, který s sebou přinášelo blížící se Slunce. Jednou, když jsem šel spát, jsem zaslechl maminku, jak tatínkovi šeptá: „Možná to vážně nestihneme.“

A táta jí odpověděl: „Takové zvěsti se šířily i během čtyř minulých perihélií.“

„Jenomže tentokrát je to pravda, říkala mi to žena doktora Chandlera, toho astronoma z navigační rady, však ho všichni znáte. Prý jí sám osobně řekl, že zaznamenali mnohem výraznější nárůst koncentrace helia.“

„Poslouchej, miláčku, nesmíme přestat doufat, ne proto, že bychom naději skutečně měli, ale abychom se zachovali ušlechtili. V presolární době byly podmínkou pro ušlechtilost peníze, moc nebo talent, zatímco dnes stačí pouhá naděje, právě naděje je zlatem a drahými kovy naší doby. Ať budeme

žít jakkoli dlouho, všichni si ji musíme uchovat! Zítra to samé povíme i synkovi.“

Stejně jako všichni ostatní, i já jsem s blížícím se perihéliem cítil narůstající neklid. Jednoho dne po škole jsem se, ani nevím jak, ocitl na hlavním náměstí. Stál jsem uprostřed, vedle kruhové kašny, se skloněnou hlavou jsem pozoroval křišťálovou vodu a čas od času jsem vzhlédl a díval se na mihotavé odlesky, které vlnky vrhaly na kupoli náměstí. V té chvíli jsem spatřil Ling. V jedné ruce držela lahvičku, ve druhé trubku a vyfukovala bubliny. Pokaždé jich vyfoukla celou šňůru a pak nepřítomně pozorovala, jak se vznášejí vzduchem, jak jedna po druhé mizí, a pak vyfoukla další...

Přistoupil jsem k ní a řekl: „Ještě tě to nepřestalo bavit?“

Když mě Ling uviděla, celá se rozzářila: „Pojedme na výlet!“

„Na výlet? Kam?“

„Na povrch přece!“ mávla rukou a projektorem na zápěstí zobrazila holografický obraz západu slunce na pláži. Lehký vánek čechral listy palem a čeřil bělouňské vlnky na vodní hladině, zlatavý písek byl posetý zamilovanými dvojicemi, jejichž černé siluety se vyjímalý proti blyštícímu se moři. „Tohle mi poslali Mona a Ta-kang, objíždějí teď celý svět, venku prý ještě není moc horko, je tam krásně. Pojedme taky!“

„Vždyť je právě kvůli tomuhle záškoláctví vyloučili.“

„Pche, ale toho ty se přece nebojíš. Ty se bojíš Slunce!“

„A ty ne? Nezapomínej, že jsi kvůli strachu ze Slunce musela k psychiatrovi.“

„Ale teď už jsem docela jiná, dostalo se mi osvícení! Po-dívej.“ Ling vyfoukla další šňůru bublin. „Dívej se pozorně!“ Ukázala prstem na jednu bublinu.

Na povrchu bubliny se divoce přelévalo světlo a barvy. To vlnobítí se vzdouvalo s takovou složitostí a přesností, že to lidské smysly nedokážou uchopit. Bublina jako by znala délku svého života a rozhodla se předvést světu všechny sny

a báje uložené ve své nadité paměti. Pak ty přelévající se barvy a světlo bezhlesně vybuchly a zůstal po nich jen téměř neviditelný opar, ale i ten přetrval pouhopouhý zlomek vteřiny a pak už po bublině nezůstalo zhola nic, jako kdyby nikdy neexistovala.

„Viděls? Země je taky taková bublinka uprostřed vesmíru, plác, a najednou bude fuč. Tak čeho se bát?“

„Tak to není. Podle výpočtů potrvá aspoň sto hodin, než se Země během heliového záblesku úplně vypaří.“

„A to je ta nejděsivější část!“ vykřikla Ling. „Budeme pět set metrů pod zemí a pomalounku se budeme dusit ve vlastní šťávě, než se všichni vypaříme!“

Přejel mi mráz po zádech.

„Ale na povrchu bude po všem během okamžiku, lidi, co zůstanou nahoře, skončí jako tyhle bubliny, prásk, a je to... takže během heliového záblesku bude nakonec lepší být na povrchu.“

Nevím proč, ale neodjel jsem s ní, a tak se Ling vydala na cestu s Tungem a já jsem je už nikdy nespátl.

Žádný heliový záblesk se ovšem nekonal. Země rychle překonala perihélium, zamířila k šestému aféliu a nervy napnuté k prasknutí opět povolily. Protože se Země už neotáčela kolem vlastní osy a zemské motory na asijském světadíle byly umístěny ve směru, kterým se pohybovala vpřed, byly před perihéliem vypnuty a využity pouze k občasné úpravě polohy, takže jsme se ponořili do poklidné a předlouhé černé noci. Zato motory nainstalované v Americe jely na plný výkon a staly se držákem trysek raketového motoru. Slunce se v té době nacházelo na západní polokouli, kde teploty dosahovaly hroživých hodnot a veškerá vegetace tam shořela na popel.

Země na své pozměněné oběžné dráze zrychlovala rok co rok. Vždy když se blížila k aféliu, s narůstající vzdáleností od Slunce jsme den ode dne cítili větší úlevu; a když se v dalším

roce opět blížila ke Slunci, opět nás pohlcovala úzkost. Před každým perihéliem se šuškal, že tentokrát už k heliovému záblesku na Slunci skutečně dojde; a teprve s blížícím se aféliem a Sluncem zmenšujícím se na obloze všeobecné napětí polevovalo. Další vlna paniky ovšem už dávno probublávala pod povrchem... Duch lidstva jako by se houpal na vesmírné houpačce, anebo ještě přiléhavěji, právě jsme hráli ruskou ruletu: cestou k aféliu a pryč od Slunce jsme protočili bubínek revolveru, a během každého perihélia stiskli spoušť. Každé další stisknutí drásalo nervy ještě víc než to předchozí. V takovém střídání napětí a uvolnění jsem prožil celé své mládí. Když se nad tím zamyslím, Země se z nebezpečného zajetí hrozby heliového záblesku nevymanila ani během afélia. Pokud by k němu došlo, naše planeta by se nevypařila, nýbrž pozvolna zkapalněla, a takový výsledek rozhodně neskýtal o moc lepší vyhlídky.

Během éry úniku stíhala Zemi jedna katastrofa za druhou.

Rychlost generovaná zemskými motory a změna oběžné dráhy vyústily v narušení rovnováhy jádra Země tvořeného především železem a niklem, což následně ovlivnilo Gutenbergovu diskontinuitu i zemský plášť. Geotermální energie prýštila všemi světadíly na povrch, sopky hromadně pustošily vše, co se nacházelo v jejich dosahu. To pro lidstvo žijící v podzemních městech představovalo smrtelné nebezpečí. Počínaje šestým pozměněným oběhem se často stávalo, že láva pronikla do podzemí a způsobila tam pohromu.

Když se jednoho dne opět rozezněly poplašné sirény, byl jsem právě na cestě ze školy. Podzemím se rozlehl městský rozhlas: „Všichni občané města F112, pozor, pozor! Severní ochranná bariéra byla prolomena, do města vnikla láva! Opakuji: Do města vnikla láva! Teď je už ve čtvrtém bloku! Příjezdová cesta je zatarasená! Prosíme všechny občany, aby se shromáždili na hlavním náměstí. Evakuace proběhne výtahem

podle článku 5 Zákona o nouzovém stavu, opakují, evakuace proběhne podle článku 5 Zákona o nouzovém stavu!“

Rozhlédl jsem se. Podzemní město se svým bludištěm tune-lů vypadalo jako obvykle, nic nenasvědčovalo tomu, že se na nás řítí katastrofa. Situace byla ovšem vážná: do města vedly jen dvě cesty, z nichž jedna byla dlouhodobě zatarasená, aby bylo město líp chráněno. Jestliže teď byla neprůjezdná i ta druhá, zbýval jediný únikový východ výtahovými šachtami.

Nosnost výtahů byla malá a transport tří set šedesáti tisíc obyvatel by trval nesmírně dlouho. Zmatek však nenastal, nikdo se netlačil dopředu, aby měl větší šanci na přežití. Koalice na všechno myslela ve svém Zákonu o nouzovém stavu.

Lidé se kdysi potýkali s věčnou etickou otázkou: jestliže se přiřizuje povodeň, komu má muž, který může zachránit pouze jednoho člověka, dát přednost — svému otci, nebo svému synovi? Lidem naší éry taková otázka vůbec nedávala smysl.

Když jsem dorazil na náměstí, všichni se už spořádaně rovnali do dlouhých řad podle věku. Nejbližší u vstupu do výtahů stály robotické chůvy a každá houpala v náručí nemluvně, za nimi následovali předškoláci a žáci prvního stupně... Moje místo bylo uprostřed řady, spíš blíž k jejímu začátku. Otec byl právě ve službě na nízké oběžné dráze a ve městě jsem zůstal jen já a maminka. Tu jsem ale nikde neviděl, a tak jsem se rozběhl podél řady. Po pár krocích mě zastavili vojáci. Věděl jsem, že je téměř na konci, město bylo totiž zbudováno převážně jako školní, a rodin tu bydlelo pomálu. Maminka tedy byla zahrnuta do starších občanů.

Řada se šinula kupředu zoufale pomalým tempem a do výtahu jsem nastupoval po třech mučivých hodinách. Nikterak se mi ovšem neulevilo, věděl jsem, že maminku dělí od přežití ještě zhruba dvacet tisíc vysokoškolských studentů, a já už cítil pronikavý pach síry...

Dvě a půl hodiny poté, co jsem vystoupil na povrch, zaplavila celé město pět set metrů pod zemí láva. Při představě minimálních posledních chvil se mi svíralo srdce: spolu s dalšími osmnácti tisíci lidmi, kteří nestihli utéct, musela sledovat, jak žhnoucí láva zaplavuje hlavní náměstí. Tou dobou už jistě došlo k výpadku elektřiny a celé podzemní město osvětlovala pouze děsivá temně rudá záře magmatu. Vysoká bílá kupole náměstí zčernala žářem, který všechny nešťastníky připravil o život dřív, než je pohltila láva.

Ale život šel dál. Dokonce i v té kruté a hrozné realitě čas od času probleskovaly jiskřičky lásky a naděje. Když nastalo dvanácté afélium, Koalice se k údivu všech rozhodla, že po dvou stoletích obnoví olympijské hry, aby se lidé trochu odreagovali. Já jsem se účastnil jízdy na bobech. Závod začínal v Šanghaji a končil v New Yorku, takže závodníky čekalo překonání zamrzlého Tichého oceánu.

Když zazněl startovní výstřel, více než stovka bobů vyrazila po zamrzlé hladině rychlostí zhruba dvě stě kilometrů v hodině. Zpočátku jsem měl vždy na dohled několik soupeřů, ale po dvou dnech všichni zmizeli za obzorem — buď předjeli oni mě, nebo já je.

Pak jsem neviděl už ani záři zemských motorů za svými zády; ocitl jsem se na nejtemnějším místě celé planety. V tu chvíli se pro mě celý svět skládal pouze z širošíř hvězdné oblohy a nekonečné, do všech stran se rozpínající sněhové pláň, která sahala snad až na konec vesmíru, anebo ona sama tím koncem vesmíru vlastně byla. A uprostřed tohoto vesmíru sestávajícího z nekonečného hvězdného nebe a nekonečné sněhové pláň, jsem byl jen já sám. Zaplavil mě tak silný pocit osamění, že mi bylo do pláče. Hnal jsem se kupředu. Závodění pozbylo veškerý smysl a mým jediným cílem bylo uniknout té osamělosti dřív, než mě zabije. Žádný druhý břeh v mé mysli už neexistoval.

Vtom jsem na obzoru spatřil postavu. Když jsem se dostal blíž, zjistil jsem, že je to dívka. Stála vedle svého bobu a dlouhé vlasy jí povlávaly ve studeném větru ledové pláně. Už v tu chvíli mi bylo jasné, že toto setkání určí zbytek našich životů. Byla to Japonka Kajoko Jamasaki. Vyrazila o dvanáct hodin přede mnou. Její bob uvízl ve štěrbině v ledu a zlomila se mu jedna ližina. Zatímco jsem jí pomáhal s opravou, rozpovídal jsem se o svých dojmech z přejezdu pláně.

„Říkáte to naprosto přesně, já jsem se cítila zrovna tak! Jako kdybych byla ve vesmíru jen já samojediná! Když jsem vás v dálce zahlédla, bylo to jako pozorovat vycházející slunce...“

„Proč jste si nezavolala záchranné letadlo?“

„Tenhle závod je zkouškou nezdolnosti lidského ducha,“ zamávala drobnou pěstí s typicky japonskou urputností, „Země se během své pouti vesmírem taky žádné pomoci nedovolá!“

„Jenomže my si ho teď zavolat musíme, ani jeden nemáme náhradní ližinu, a bez ní váš bob neopravíme.“

„A co kdybych si sedla za vás? Pokud vám tedy nejde o dobré umístění.“

O to mi samozřejmě nešlo, a tak jsem zbytek pouti napříč Tichým oceánem dokončil spolu s Kajoko.

Cestou kolem Havaje jsme na obzoru spatřili slabé paprsky. A právě tam, na té nedozírné sněhové pláni ozářené chabým slunečním svitem, jsme zašli na koaliční úřad pro občanské záležitosti a zažádali o povolení k sňatku.

Když jsme dorazili do New Yorku, žádní rozhodčí už tam nebyli, čekání je omrzelo, a tak se sbalili a odjeli. Čekal na nás však jeden zaměstnanec úřadu pro občanské záležitosti, poblahopřál nám k sňatku a pustil se do výkonu své povinnosti: rukou ve vzduchu načrtl holografický obraz složený z několika desetitisíců úhledně seřazených teček — nově sezdaných párů, které Koalice evidovala během posledních

pár dní. Kvůli drsným podmínkám byl zaveden zákon, podle něhož měla právo mít dítě pouze každá třetí novomanželská dvojice. O všem rozhodoval los. Kajoko nad těmi tečkami váhala snad půl dne a pak na jednu z nich ukázala.

Když se rozsvítila zeleně, poskočila radostí. Já jsem si ovšem nebyl vůbec jistý, jak se mám cítit. Přivedeme-li do téhle těžké doby dítě, bude to pro něj požehnání, nebo spíš neštěstí? Zato úředník byl celý šťastím bez sebe, má prý radost pokaždé, když nějaké dvojici světélko zezelená. Vytáhl láhev vodky a nechal ji kolovat, abychom si všichni zavdali na pokračování lidského rodu. Slabá záře vzdáleného Slunce zalévala sochu Svobody za námi zlatavým třpytem a dlouho neobývané mrakodrapy na Manhattanu vrhaly dlouhé stíny na opuštěnou zamrzlou hladinu newyorského přístavu. Alkohol mi stoupl do hlavy a do očí mi vyhrkly slzy:

Země, má toulavá Země!

Než jsme se rozloučili, úředník nám podal klíče a škytl: „Ty jsi od nového bytu, který vám byl v Asii přidělen, upalujte domů, tam je nejlíp!“

„Nejlíp?“ opáčil jsem bezvýrazně. „Asijská podzemní města jsou v neustálém ohrožení. To ale vy tady na západní polokouli samozřejmě neznáte.“

„Na nás čeká naše vlastní nebezpečí, co nevidět budeme protínat hlavní pás planetek mezi Marsem a Jupiterem, a tentokrát to budeme my, kdo se s ním setká napřímo.“

„My jsme hlavním pásem prolétli už několikrát, tak jaképak copak.“

„To jsme se jen otřeli o jeho okraj, nic, s čím by si vesmírná flotila neporadila, a pomocí laserů a jaderných bomb všechny ty asteroidy odklidila z cesty. Jenomže tentokrát... copak jste neviděli zprávy? Teď bude Země prolétat přímo středem hlavního pásu! Vesmírná flotila zvládne jen ty malé asteroidy...“

V letadle do Asie se mě Kajoko zeptala: „Jsou ty asteroidy hodně velké?“

Právě na této misi můj otec nyní ve vesmírné flotile pracoval, takže jsem o té záležitosti něco málo věděl, ačkoli vláda v obavách z paniky veškeré informace tajila. Řekl jsem Kajoko, že ty asteroidy jsou velké jako obrovské hory, dokonce i termonukleární bomba o síle padesáti megaton by do nich přinejlepším vyhloubila mělkou jámu. „Budou muset použít tu nejmocnější zbraň, kterou má lidstvo k dispozici!“ pronesl jsem tajemně.

„Myslíš antihmotovou bombu?“

„Co jiného?“

„Jaký je dolet vesmírné flotily?“

„Mají teď omezené síly, podle táty je to tak milion a půl kilometrů.“

„Páni, takže to uvidíme!“

„Asi bude lepší se nedívat.“

Ale Kajoko se dívala, a ještě ke všemu bez ochranných brýlí. První záblesk z výbuchu antihmoty přišel chvíli poté, co jsme vzlétli. Kajoko právě obdivovala hvězdnou oblohu za okénkem letadla. Po záblesku byla přes hodinu slepá a ještě měsíc měla oči opuchlé, jak jí slzely. Z dění na obloze šel skutečně mráz po zádech. Antihmotová bomba asteroidy neúnavně bombardovala a silná záře rozsvěcovala temnou oblohu, jako kdyby Zemi obklopila banda obřích paparazziů a jala se ji zuřivě fotografovat.

O půl hodiny později jsme spatřili meteory. S dlouhými zářícími ocasey křížovaly oblohu a ve své děsivosti byly oslnivě krásné. Meteorů neustále přibývalo a stopy, které za sebou črtaly, byly delší a delší. Vtom se letadlo otřáslo mocným zaduněním a následovaly další rány a otřesy. Kajoko se mi vystrašeně vrhla do náruče, zřejmě si myslela, že letadlo za-

sáhl jeden z meteorů. V tom okamžiku se kabinou rozezněl kapitánův hlas: „Dámy a pánové, uklidněte se, prosím, šlo o pouhý sonický třesk, který způsobily meteory překonávající zvukovou bariéru. Nasaďte si, prosím, sluchátka, aby nedošlo k trvalému poškození vašeho sluchu. Z bezpečnostních důvodů budeme nouzově přistávat na Havaji.“

V té chvíli jsem se zaměřil na jeden z meteorů, který byl mnohem větší než ostatní. Nevěřil jsem, že při průletu atmosférou shoří. Ohnivá koule skutečně prosvištěla oblohou, a ačkoli se zmenšovala, přece jenom dopadla na zamrzlou mořskou hladinu. Z výšky deseti tisíc metrů jsem v místě dopadu viděl pouhou bílou tečku, která se vzápětí začala rozšiřovat do bílého kruhu.

„To je vlna?“ zeptala se mě Kajoko třesoucím se hlasem.

„Ano, to je vlna, stometrová vlna. Moře je ale zamrzlé, takže ji to brzy zbrzdí,“ utěšoval jsem ji, a hlavně asi sám sebe. Dolů už jsem se raději nedíval.

Záhy jsme přistáli v Honolulu. Místní úřady už zorganizovaly náš přesun do podzemního města. Autobus projížděl podél pobřeží a nám se naskytl nerušený pohled na nebe poseté meteory. Vypadaly jako rudovlasí démoni náhle vyskakující odkudsi z vesmíru.

Jeden dopadl na hladinu nedaleko pobřeží. Nezahlédli jsme žádný vodní sloupec, ale v místě dopadu se zvedl hřibovitý oblak vodní páry. Vzdušné vlny se pod hladinou řítily ke břehu, mocná vrstva ledu pukala, jako by ji podplouvaly podmořské nestvůry.

„Jak velký byl tenhle?“ obrátil jsem se na jednoho z úředníků, kteří nás doprovázeli.

„Maximálně pět kilogramů, nebyl větší než vaše hlava. Právě nás ale informovali, že osm set kilometrů severně odsud dopadl na hladinu jeden zhruba dvacetitunový.“

V té chvíli mu začalo pípat komunikační zařízení na zápěstí. Pohlédl na něj a otočil se k řidiči: „Do čísla 204 to nestihneme, jedte k nejbližšímu vjezdu!“

Autobus odbočil a zastavil u vjezdu do podzemního města. Vystoupili jsme a uviděli několik vojáků na stráž, kteří všichni bez hnutí sledovali cosi v dálce a v očích se jim zračila hrůza. Když jsme se tím směrem podívali i my, na obzoru, v místech, kde se moře setkávalo s nebem, jsme spatřili černou stěnu, která zprvu vypadala jako nízko se valící mraky. Tyto „mraky“ však byly příliš výškově vyrovnané, podobaly se spíše dlouhé zdi táhnoucí se podél obzoru. Když jsme se podívali pozorněji, všimli jsme si, že tu zeď lemuje ozdobný bílý okraj.

„Co je to?“ zeptala se Kajoko bázkivě jednoho z vojáků a odpovédí jí bylo jediné slovo, z něhož nám vstaly vlasy hrůzou. „Vlna.“

Železná vrata podzemního města se za námi s rachotem zavřela a zhruba za deset minut jsme slyšeli dunění, jako kdyby se tam nahoře převaloval obr. Vyděšeně jsme se po sobě podívali. Všichni věděli, že se přes Havaj právě valí obří stometrová vlna a že to samé čeká všechny světadíly. Otřesy, jež následovaly, nás děsily ještě víc, jako by do Země neúnavně bušila obří pěst odkudsi z vesmíru. V podzemí jsme je vnímali pouze vzdáleně, ale přesto nám každý z nich pronikal až do morku kostí. Zemi právě bičoval déšť meteorů.

Meteory nás nelítostně bombardovaly celý týden.

Když jsme vyšli z podzemního města nahoru, Kajoko překvapeně vykřikla: „Proboha, co se to stalo s oblohou?!“

Nebe bylo popelavě šedé, protože prach zvířený nárazy asteroidů naplnil celou exosféru. Všechny hvězdy zmizely v nekonečné šedi, jako by celý vesmír pohltila hustá mlha. K nebesům se vypínající vlny se nestihly odvalit ze souše zpět do moře a těch několik výškových budov, které kalamitu ustály, trčelo osaměle z ledu a visely z nich dlouhatánské rampouchy.

Prach ulpěl i na ledu, takže na celém světě zůstala jedna jediná barva: šedá.

My dva s Kajoko jsme pokračovali ve své cestě do Asie. Při přeletu nad datovou hranicí, která už dávno pozbyla významu, jsme spatřili tu nejtemnější noc, jakou kdy lidstvo zažilo. Letadlo jako by proploouvalo mořem inkoustu a při pohledu na svět za okénkem, v němž nebylo ani stopy po světle, potemněla i naše nálada.

„Kdy už to skončí?“ zamumlala Kajoko. Nevěděl jsem, jestli myslí náš let, nebo strastiplný život, ale v té chvíli jsem neviděl konec jednoho ani druhého. Nač si lhát. I když Země úspěšně unikne z dosahu heliového záblesku a my vyvážneme živí, co pak? Budeme stát na nejnižší příčce předlouhého žebříku, a až se naši praprapravenci za další stovku generací vyšplhají na jeho vrcholek a uvidí světlo nového života, naše kosti budou už dávno rozpadlé na prach. Neodvažoval jsem se pomýšlet na útrapy, které nás čekaly, a už vůbec jsem nechtěl myslet na to, že po té bažinaté cestě bez konce budu muset vést taky svou ženu a dítě. Byl jsem unavený, cítil jsem, že už teď jsem na pokraji sil... A právě ve chvíli, kdy jsem se propadal do beznaděje, se kabinou letadla rozlehl ostrý ženský výkřik: „Ne! Ne! To nesmíš, miláčku!“

Ohlédl jsem se za hlasem a uviděl ženu, jak se snaží z rukou muže sedícího po jejím boku vytrhnout pistoli, kterou si před chvílí očividně přiložil ke spánku. Ten člověk vypadal zesláble, nepřítomně zíral před sebe. Žena mu zabořila hlavu do klína a tichounce se rozeštkala.

„Klid,“ řekl muž chladně.

Vzlyky ustaly, bylo slyšet pouze tiché hučení motorů, připomínající monotónní rekviem. Zdálo se mi, že letadlo uvízlo v nezměrné temnotě a nepohne se ani o píd, že v celém vesmíru kromě té temnoty a našeho letadla už není vůbec nic. Kajoko se mi schoulila v náručí, celá úplně ledová.

Vtom to kabinou zašumělo. Vyhlédl jsem ven a před námi uviděl zářící mlhu. Byla modrá, beztvářá a překvapivě rovnoměrně se rozprostírala po celé té prašné noční obloze.

Byla to záře zemských motorů.

Třetina zemských motorů na západní polokouli byla po nárazech meteorů zničena, ale celkové škody byly nakonec menší, než se čekalo; motory na východní polokouli vyvázly bez újmy, neboť se nacházely na odvrácené straně planety. Z hlediska výkonu jsme tedy stále měli být schopni náš útěk uskutečnit.

Modrá rozpitá záře před námi mi připadala jako hladina, na niž jsme se vynořili po předlouhé plavbě v hlubokých vodách oceánu, a já začal opět dýchat klidněji.

K mým uším opět dolehl onen ženský hlas: „Miláčku, trápení, strach, tohle všechno ucítíš, jen pokud zůstaneš naživu. Po smrti není už vůbec nic, jen temnota. To už je přece pořád lepší žít, co říkáš?“

Nedůživý muž neodpověděl, upřeně hleděl před sebe na modrou záři a z očí mu tekly slzy. Věděl jsem, že dokáže žít dál, že všichni dokážeme žít dál, dokud bude svítit to modré světlo. Opět se mi vybavila otcova slova o naději.

Po přistání jsme s Kajoko nezamířili rovnou do našeho nového domova, ale za mým otcem na základnu vesmírné flotily na zemském povrchu. Tam na nás ovšem čekala pouze posmrtně udělená, ledově chladná medaile. Předal mi ji jeden z generálmajorů s vysvětlením, že otcův jednomístný letoun byl při odklizení asteroidů z dráhy Země antihmotou zasažen úlomkem meteoru: „Letěl relativní rychlostí sto kilometrů za sekundu a jeho loď se přímo v tom okamžiku vypařila. Vůbec netrpěl,“ opakoval generálmajor, „to vám můžu zaručit, vůbec netrpěl.“

Když se Země opět blížila ke Slunci, vyjeli jsme s Kajoko na povrch pokochat se jarem. Žádné jaro jsme ale nespatriili.

Celý svět byl jednotitě šedý. Pod klenbou ponuré oblohy jsme viděli zamrzlá jezírka mořské vody, která tu po sobě vlna zanechala, a nikde nebylo ani stopy po čemkoli zeleném. Prach v atmosféře zakryl Slunce a znemožňoval mu ohřát zemský povrch. Oceán a půda nerozmrzly dokonce ani během perihélia. Slunce zůstalo matné a zamžené, jako bludná duše skrývající se za vrstvou prachu.

Po třech letech, kdy se prach alespoň jakžtakž rozptýlil, překonalo lidstvo své poslední perihélium a mířilo k aféliu. Během tohoto afélia měli obyvatelé východní polokoule možnost sledovat nejkratší východ a západ slunce v celých dějinách Země. Slunce vyskočilo zpoza mořského horizontu a rychle přeběhlo po obloze. Všechny stíny měnily úhel rychlostí vteřinových ručiček. Nejkratší den na Zemi trval necelou hodinu.

Když Slunce po hodině zaplulo zpátky za obzor a na Zemi padla tma, zabořilo mě u srdce. Ten den, který pominul téměř v téže chvíli, kdy začal, jako by byl kratičkým shrnutím čtyř a půl miliard let, které Země strávila ve Sluneční soustavě, kam už se nikdy, ani do skonání vesmíru, nevrátí.

„Je tma,“ řekla zarmouceně Kajoko.

„Nastává ta nejdelší noc,“ odpověděl jsem. Noc, která měla na východní polokouli trvat dva a půl tisíce let. Teprve za stovku generací měla tahle část Země spatřit první paprsky Proximy Centauri. Západní polokouli naopak čekal nejdelší bílý den, ovšem nepoměrně kratší ve srovnání s naší nocí. Slunce tam mělo rychle vystoupat do nadhlavníku, kde setrvá a postupně se bude zmenšovat, až bude za půl století k nerozeznání od ostatních hvězd.

Podle předpokládané dráhy letu teď čekalo Zemi dostaveníčko s Jupiterem. Plán navigační komise byl následující: patnáctý oběh Země kolem Slunce bude natolik eliptický, že během afélia vstoupí do oběžné dráhy Jupitera a mine se

s ním tak těsně, že téměř dojde ke střetu. S využitím obrovské gravitační síly tohoto obra Země konečně dosáhne únikové rychlosti.

Dva měsíce po perihéliu jsme Jupiter uviděli pouhým okem. Zpočátku vypadal jako neurčitý světelný bod, ale brzy připomínal zvětšující se disk, až po dalších třiceti dnech nabyl na obloze velikost a tvar Měsíce a bylo jasně vidět jeho temně rudou barvu, a dokonce trochu nezřetelně i pruhování. V té chvíli se začaly naklánět některé zemské motory, které všechny už patnáct let směřovaly svisle — Země právě prováděla poslední přípravy před dostaveníčkem. Jupiter zvolna klesl pod obzor a následující tři měsíce zůstal na druhé straně Země. Přestože jsme ho neviděli, věděli jsme, že se k sobě obě planety stále přibližují.

Jednoho dne jsme dostali nečekanou zprávu, že Jupiter už opět můžeme pozorovat na východní polokouli. Všichni spěchali na povrch. Když jsem vycházel z bezpečnostní městské brány, zjistil jsem, že patnáct let nepřetržitě běžící zemské motory jsou vypnuté. Opět jsme spatřili hvězdnou oblohu, což značilo, že právě probíhá poslední fáze námluv s Jupiterem. Dav napjatě pozoroval západní obzor. Objevila se tam temně rudá záře, která se postupně rozpínala, až zabrala celou jeho šíři. Všiml jsem si, že to rudé světlo je od temné hvězdné oblohy nad sebou odděleno přesnou úhlednou hranicí ve tvaru oblouku, který se vypínal od jednoho konce horizontu ke druhému a pomalu stoupal vzhůru. Nebe pod tím masivním obloukem taky zrudlo, jako kdyby Zemi oddělovala od okolního vesmíru temně rudá opona, velká jako celá obloha. Když jsem se z toho pohledu vzpamatoval, bezděky jsem se otrásl. Ta temně rudá opona, to byl Jupiter! Věděl jsem, že je třináctsetkrát větší než Země, ale až teď jsem pocítil jeho velikost. Údės a tíseň, jaké ten hrůzostrašný vesmírný kolos stoupající nad obzorem vyvolal, lze stěží popsat slovy.

Jeden novinář později napsal: „Netušil jsem, jestli jsem se ocitl v noční můře, nebo zda se celičský vesmír proměnil v jednu obří abnormální noční mûru ve stvořitelově hlavě.“

Ten děsivý Jupiter stále stoupal vzhůru, už se rozpínal přes polovinu oblohy a my jsme jasně viděli bouře v jeho mracích. Vítr mraky promíchával a vytvářel chaotické obrazce, z nichž přecházel zrak. Věděl jsem, že pod mraky se nachází oceán vroucího tekutého vodíku a helia. Pak se objevila ona slavná rudá skvrna, ohromný vír, který se na povrchu Jupiteru držel už několik set tisíc let a dokázal by pohltit tři Země. V té chvíli už Jupiter zakryl celou oblohu a naše Země vedle něj připomínala malý balonek vznášející se v klokotajícím temně rudém oceánu jeho mraků. Rudá skvrna se ocitla přímo uprostřed, jako by na náš svět shlíželo obří rudé oko a vše se koupalo v jeho ponuré záři... V tom okamžiku sotva kdo věřil, že se maličká Země dokáže vymanit z gravitačního pole tohoto kolosu. Zdálo se nemožné, že by se stala byť jen Jupiterovým satelitem, naopak to vypadalo, že se řítíme přímo do nekonečného pekla zahaleného vrstvou mraků. Inženýři navigační komise však všechno pečlivě propočítali. Rudě běsnící obloha se pozvolna posouvala. Nevím, jak dlouho to trvalo, ale na západě se konečně objevil první černý růžek, který se rychle zvětšoval a třpytil se hvězdami. Země právě unikala z magického sevření Jupiterovy gravitační síly. Vtom se rozezněly poplašné sirény. K pevnině se valila přílivová vlna způsobená přitažlivostí Jupitera; posléze jsme se dozvěděli, že se vlna vyšší než sto metrů přehnala přes všechny světadíly. Když jsem vbíhal do městských bran, které měly být opět zapečetěny, ohlédl jsem se naposledy za Jupiterem, který se stále rozpínal přes půlku oblohy. Všiml jsem si výrazného šrámu v jeho vrstvě oblaků; později jsem zjistil, že ji tam zanechala gravitace Země. Naše planeta na Jupiterově povrchu rovněž rozbouřila vlny tekutého vodíku a helia, vysoké jako mocné pohoří.

V té chvíli nás Jupiterova silná gravitace vymrštila do vesmíru. Během svého loučení s Jupiterem dosáhla Země únikové rychlosti, takže už neměla zapotřebí vracet se ke Slunci ukrývajícímu smrt, a vyletěla ven ze Sluneční soustavy. Předlouhá doba jejího toulání se vesmírem započala.

A v temně rudém Jupiterově stínu se hluboko pod zemí narodil můj syn.

III. Vzpoura

Jakmile jsme nechali Jupiter za sebou, více než deset tisíc zemských motorů umístěných v Asii začalo opět pracovat na plný výkon. Čekalo je dlouhých pět set let nepřetržitého provozu, aby mohla Země neustále zrychlovat. Během onoho půlstoletí měla polovina pohoří na asijském světadílu padnout za oběť jako palivo pro motory.

Po čtyřech stoletích svíravého strachu ze záhuby si lidstvo oddychlo. Nenastalo však očekávané veselí, neboť nás zaskočily události, které se vymykaly i té nejdivočejší fantazii.

Po oslavě v podzemním městě jsem vklouzl do ochranného obleku a vyrazil sám na povrch. Horská pásma, která jsem důvěrně znal z dětství, byla obřími rypadly srovnána se zemí a zůstaly po nich jen obnažené skály a na kámen ztvrdlá půda posetá bílými skvrnami — usazenou solí, kterou po sobě zanechalo moře. Z kdysi desetimilionového města, v němž můj dědeček i táta strávili celý život, zůstaly jen trosky, železné pruty koster mrakodrapů vrhaly v modrém světle zemských motorů dlouhatánské stíny, vypadaly jako zkameněliny prehistorických nestvůr... Opakující se potopy a nálety asteroidů zničily všechno, co bylo dříve na povrchu Země — po městech nezbylo ani stopy, veškerá vegetace byla vyhlazena. Země byla stejně pustá a nehostinná jako Mars.

Kajoko neměla doma stání. Často sama vyrazila létajícím automobilem na výlety, nechávala našeho synka bez dozoru a po návratu jen utrousila, že byla na západní polokouli. Pak mě jednoho dne vzala s sebou.

Dvě hodiny jsme letěli rychlostí čtyř Machů, až jsme spatřili Slunce, které právě vystoupalo nad Tichý oceán. Bylo velké jen jako baseballový míček a vrhalo na zamrzlou hladinu slabé, studené světlo.

Ve výšce pěti tisíc metrů Kajoko zastavila, nechala automobil vznášet se na místě a pak ze zadního sedadla vytáhla cosi dlouhého. Když tu věc vyndala z pouzdra, uviděl jsem astronomický dalekohled, jaký používají amatérští astronomové. Kajoko stáhla okénko, namířila dalekohled na Slunce a pokynula mi, ať se podívám.

Skrz zabarvené čočky jsem spatřil několikasetnásobně zvětšené Slunce, dokonce jsem viděl zřetelně jasné a temné skvrny, jak se pomalu přesouvají po jeho povrchu, i sotva patrné protuberance na okrajích žhavého kotouče.

Kajoko připojila dalekohled k zabudovanému počítači ve voze a jeden snímek zvětšila. Potom rozklikla další: „Tohle je snímek Slunce pořízený před čtyřmi stoletími.“ Poté počítač obě fotografie porovnal.

„Vidíš to?“ ukázala Kajoko na monitor. „Svítivost, uspořádání pixelů, jejich pravděpodobnost, hierarchický model, všechny parametry jsou úplně shodné!“

Zavrtěl jsem hlavou: „A co to má dokazovat? Dalekohled na hraní, jednoduchý prográmk na zpracování fotografií a k tomu tvůj amatérismus... nepřivolávej na sebe problémy, nevěř těm zvěstem!“

„Jsi hlupák,“ utrhla se na mě. Pak sklidila dalekohled a obrátila automobil na zpáteční cestu. V té chvíli jsem si všiml, že nad námi i pod námi se vznášejí další létající automobily a z každého vykukuje dalekohled mířící ke Slunci.

Během několika následujících měsíců se světem jako stepní požár rozšířila hrozivá zvěst. Čím dál tím víc lidí si pořizovalo větší a přesnější dalekohledy a pozorovalo Slunce. Jedna nevládní organizace posléze ke Slunci vyslala skupinu sond, které kolem něj o tři měsíce později proletěly. Data, která sondy zaslaly zpět, onu zvěst potvrdila: Slunce se za uplynulá čtyři století ani za mák nezměnilo.

V podzemních městech to začalo vřít, staly se z nich sopky na pokraji výbuchu. Pak přišel den, kdy jsme s Kajoko podle vyhlášky Koalice odvedli synka do pěstounského centra. Cestou domů jsme si uvědomili, že tím mezi námi přestalo existovat i to poslední pouto. Došli jsme na hlavní náměstí, kde právě řečnil nějaký muž, zatímco další okolo něj rozdávali lidem zbraně.

„Občané! Země byla podvedena! Lidstvo bylo podvedeno! Civilizace byla podvedena! Všechny do jednoho nás nestoudně podvedli! Padli jsme za oběť podrazu takových rozměrů, že by to vyděsilo i samotného Boha! Slunce je pořád tím starým Sluncem, žádná exploze se nechystá, a to ani v minulosti, ani v přítomnosti, ani v budoucnosti, Slunce je nadále symbolem věčnosti! Výbuchem hrozí jedině proradné záměry lidí z Koalice! To oni si tohle všechno vymysleli, a to jen proto, aby vybudovali svou diktátorskou říši! To oni zničili Zemi! Zničili lidskou civilizaci! Občané, dobří občané! Chopte se zbraní a zachraňte naši planetu! Zachraňte lidskou civilizaci! Musíme Koalici svrhnout, ovládnout zemské motory a vrátit se z tohoto nehostinného vesmíru zpět na naši oběžnou dráhu! Pospěšme nazpět do hřejivého objetí našeho Slunce!“

Kajoko mlčky vykročila kupředu, vzala si z rukou rozdavačů zbraní samopal a zařadila se mezi ostatní, kteří už zbraně třímali. Ani se neohlédla. V mocné formaci brzy zmizela v husté mlze podzemního města. Já tam zůstal stát a v kapse